

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลบางคา อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลบางคา

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สิงหาคม 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลบางคา อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทราร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา

สิงหาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-2
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
	ข

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-3
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-4
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-5
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่ดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่ดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญญตาราง

	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดฉะเชิงเทรา (พ.ศ.2536-2565)	2-3
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	2-5
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2565	2-8
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2565	2-8
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2565	2-10
3-1 สมบัติดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	3-3
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2 ัั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	5-3
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	6-4
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่จะดำเนินการในป้บประมาณ (พ.ศ. 2567-2571)	7-5
7-2 สรุปลกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-7
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-10

สารบัญญรูป

	หน้า	
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดฉะเชิงเทรา	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	2-7
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	3-4
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา	6-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมแต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทานแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อน การดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตรในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนด ขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio - Circular - Green Economy : BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลบางคา อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาคแผนพัฒนาภูมิภาค แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขต เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

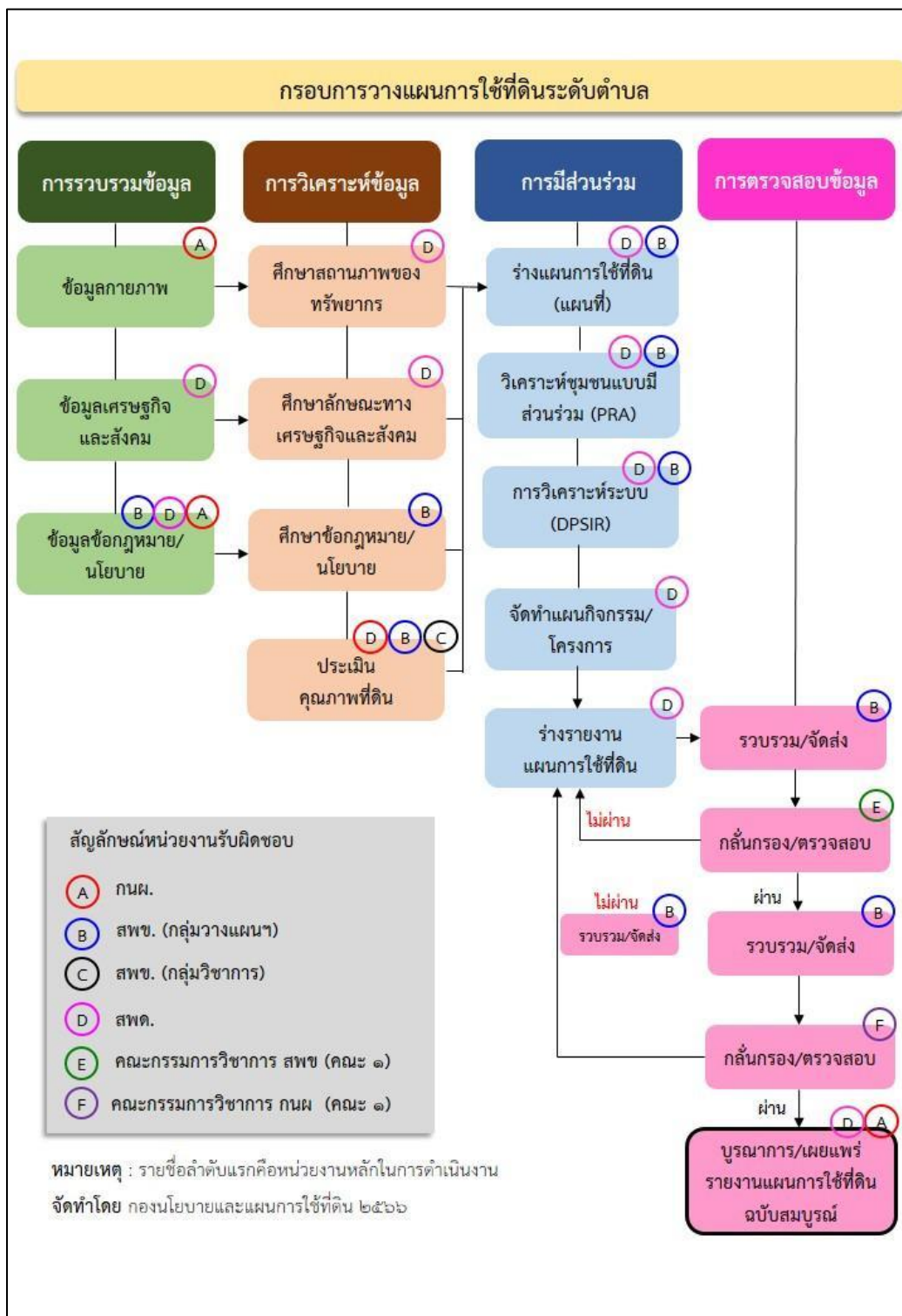
1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบ ประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักงานพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดิน จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

องค์กรเข้มแข็ง การคมนาคมสะดวก แหล่งน้ำเพียงพอ อาชีพมั่นคง พัฒนาคุณภาพชีวิต บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม (องค์การบริหารส่วนตำบลบางคา, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

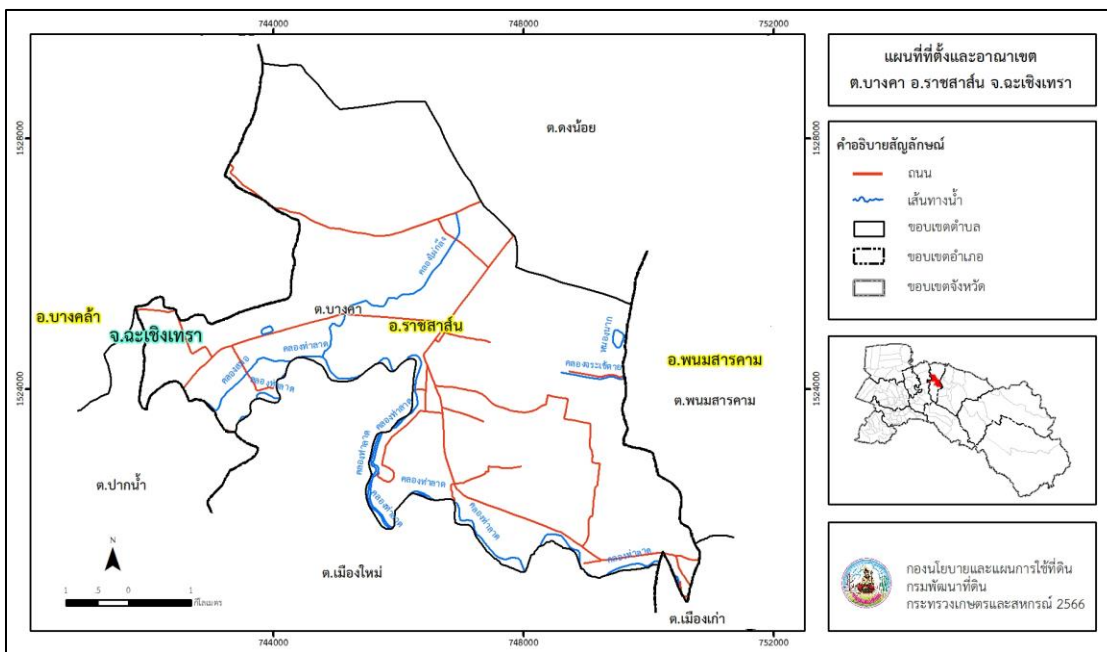
บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบางคา อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ตอนกลางของอำเภอราชสาส์น มีพื้นที่ประมาณ 33 ตารางกิโลเมตร หรือ 20,795 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลดงย่อย อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลเมืองใหม่ อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเมืองเก่า ตำบลพนมสารคาม อำเภพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหัวไทร และตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลบางคา อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านไผ่ขวาง

หมู่ที่ 4 บ้านเตาอิฐ

หมู่ที่ 2 บ้านราชสาส์น

หมู่ที่ 5 บ้านดอนทอง

หมู่ที่ 3 บ้านจรเข้ตาย

หมู่ที่ 6 บ้านจรเข้ตาย

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำบางปะกง มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน เช่น คลองท่าลาด คลองไผ่กลิ้ง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.5 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,420.3 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 133 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 277.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 20 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2) มีรายละเอียดดังนี้

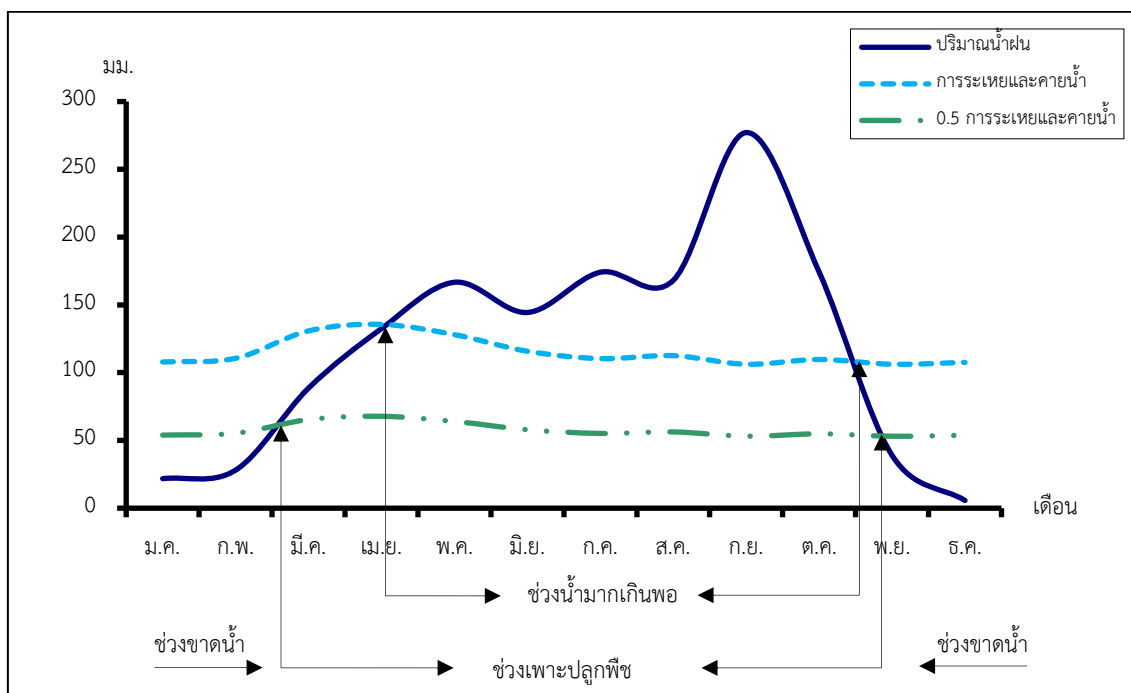
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดฉะเชิงเทรา¹ (พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ/ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	19.7	32.9	25.4	69.0	21.8	2.2	107.9	21.0
ก.พ.	21.4	34.3	26.8	72.0	28.1	3.6	110.6	26.8
มี.ค.	23.2	35.3	27.9	76.0	88.6	7.7	130.8	76.0
เม.ย.	24.2	35.6	28.4	79.0	132.5	10.0	135.6	104.4
พ.ค.	25.0	34.6	28.4	82.0	166.7	15.5	128.0	122.2
มิ.ย.	24.9	33.8	28.2	82.0	144.4	16.1	115.8	111.0
ก.ค.	24.5	33.0	27.6	83.0	174.1	18.4	110.4	125.6
ส.ค.	24.5	32.9	27.6	83.0	168.1	18.4	112.5	122.9
ก.ย.	24.1	32.4	27.1	86.0	277.1	20.0	106.2	152.7
ต.ค.	23.6	32.4	26.9	85.0	174.2	14.5	109.7	125.6
พ.ย.	22.1	32.6	26.3	79.0	39.0	5.0	106.2	36.6
ธ.ค.	19.8	32.2	25.1	72.0	5.7	1.7	107.6	5.6
เฉลี่ย	23.1	33.5	27.1	79.0	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,420.3	133.1	1,381.3	1,030.4

หมายเหตุ :¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร (พ.ศ.2536-2565)

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้ (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,332 ไร่ หรือร้อยละ 6.41 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 18,874 ไร่ หรือร้อยละ 90.76 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 12,633 ไร่ หรือร้อยละ 60.76 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาร้าง
- 2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 147 ไร่ หรือร้อยละ 0.71 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม กระจิน
- 3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,080 ไร่ หรือร้อยละ 5.19 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม มะพร้าว กัลย ไม้ผลผสม มะพร้าว/กัลย
- 4) พืชสวน มีเนื้อที่ 196 ไร่ หรือร้อยละ 0.94 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก
- 5) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 468 ไร่ หรือร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 4,350 ไร่ หรือร้อยละ 20.91 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 445 ไร่ หรือร้อยละ 2.14 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 144 ไร่ หรือร้อยละ 0.69 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับ ไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,332	6.41
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	934	4.49
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	313	1.51
U405	ถนน	85	0.41
A	พื้นที่เกษตรกรรม	18,874	90.76
A100	นาร้าง	945	4.55
A101	นาข้าว	11,688	56.21
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	25	0.12
A301	ไม้ยืนต้นผสม	25	0.12
A303	ปาล์มน้ำมัน	82	0.40
A308	กระถิน	15	0.07
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	166	0.80
A401	ไม้ผลผสม	40	0.19
A405	มะพร้าว	83	0.40
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	5	0.02
A407	มะม่วง	724	3.48
A411	กล้วย	62	0.30
A502	พืชผัก	196	0.94
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	468	2.25
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	354	1.70
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	2,621	12.60

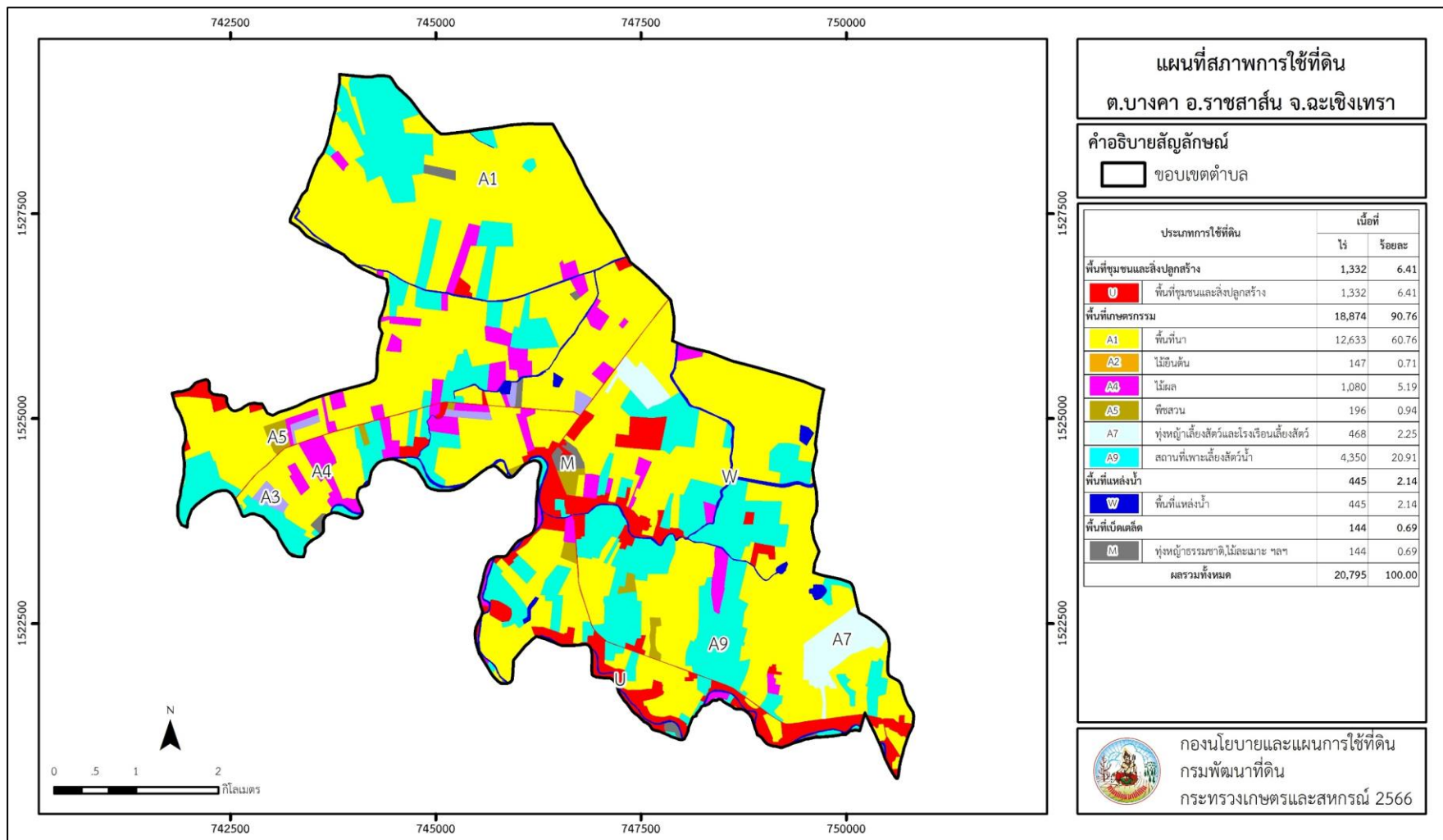
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	1,375	6.61
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	144	0.69
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	144	0.69
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	445	2.14
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	368	1.77
W202	บ่อน้ำในไร่นา	77	0.37
ผลรวมทั้งหมด		20,795	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางคา อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบางคา อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบางคา มีประชากรรวม 1,997 คน แยกเป็นชาย 1,019 คน เป็นหญิง 978 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 60.02 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 948 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 601 ครัวเรือน หรือร้อยละ 63.40 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 347 ครัวเรือน หรือร้อยละ 36.60 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-2 ถึง 2-3

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2565

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบางคา	948	1,019	978	1,997
หมู่ที่ 1 บ้านไผ่ขวาง	231	194	206	400
หมู่ที่ 2 บ้านราชสาส์น	228	209	205	414
หมู่ที่ 3 บ้านจรเข้ตาย	113	122	144	266
หมู่ที่ 4 บ้านเตาอิฐ	192	236	215	451
หมู่ที่ 5 บ้านดอนทอง	80	112	94	206
หมู่ที่ 6 บ้านจรเข้ตาย	104	146	114	260

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	948	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	601	63.40
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	347	36.60

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลบางคา มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 948 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 21.94 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

สภาพเศรษฐกิจ ของชุมชนในตำบลบางคา ส่วนใหญ่ประชากรมีอาชีพด้านการเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ทำสวน (มะพร้าว) และเลี้ยงสัตว์

การประกอบอาชีพ ในตำบลบางคาประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำสวน นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย

- อาชีพทำเกษตรกรรมตำบลหนองบัวครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร 601 ครัวเรือน โดยเกษตรกรปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ทำสวน (มะพร้าว) นอกจากนี้เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์ สำหรับการเลี้ยงสัตว์พบว่าส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย ได้แก่ โค กระบือ สุกร และไก่

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 235,679 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 98,106 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 137,349 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 57,174 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 98,330 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 40,932 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือน เฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคล เฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลบางคา	177,197	23,717	22,257	12,508	235,679	98,106	137,349	57,174
หมู่ที่ 1 บ้านไผ่ขวาง	142,729	18,149	22,072	5,693	188,643	88,333	112,266	52,569
หมู่ที่ 2 บ้านราชสาส์น	180,735	15,531	11,791	5,945	214,003	105,863	127,091	62,870
หมู่ที่ 3 บ้านจรเข้ตาย	123,785	22,030	26,826	4,811	177,452	70,787	147,771	58,947
หมู่ที่ 4 บ้านเตาอิฐ	193,765	8,524	38,303	27,280	267,872	121,300	131,624	59,603
หมู่ที่ 5 บ้านดอนทอง	244,305	60,475	8,661	5,924	319,364	110,190	170,215	58,729
หมู่ที่ 6 บ้านจรเข้ตาย	205,841	43,983	14,436	22,542	286,802	86,776	169,569	51,306

ที่มา: กรมการพัฒนารชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 20,795 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้นไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลบางคา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 1,420.3 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 **น้ำผิวดิน** หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะ อื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลบางคา มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้ แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองจระเข้ตาย คลองโดน คลองท่าลาด คลองไผ่กิ้ง คลองสมอ หนองคันลพ และหนองนาก

3.2.3 จากฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลบางคา มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 6 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบางคา อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา พบหน่วยแผนที่ดิน 2 หน่วยแผนที่ดิน เป็นดินในพื้นที่ลุ่ม ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Ma-cA ชุดดินมหาโพธิ์ มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,708 ไร่ หรือร้อยละ 8.21 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Rs-cA ชุดดินรังสิต มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 19,087 ไร่ หรือร้อยละ 91.79 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 20,795 ไร่ หรือร้อยละ 100.00 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินมหาโพธิ์ (Ma) และชุดดินรังสิต (Rs)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลบางคา อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

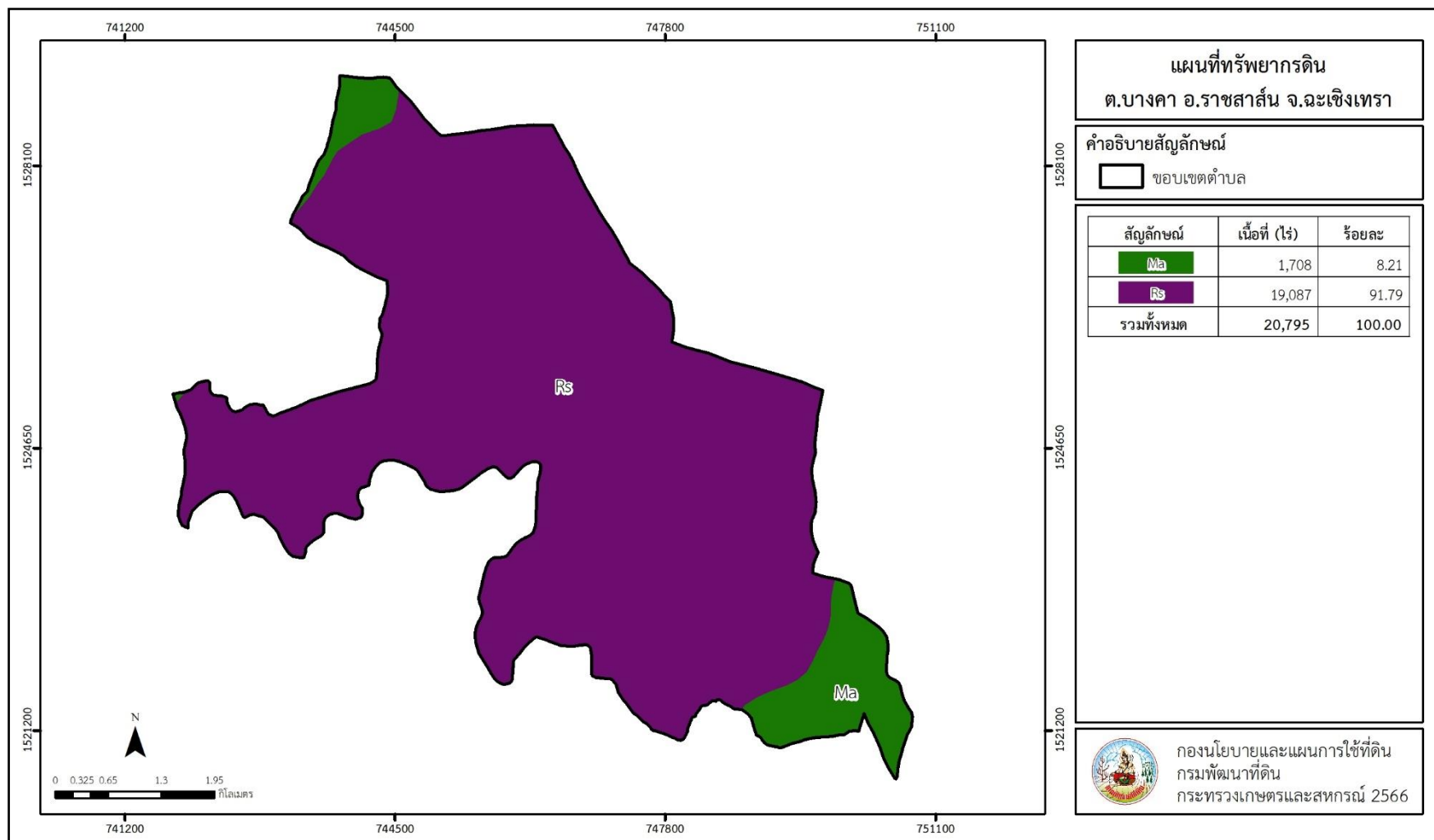
ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอึดตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Ma-cA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	<35	4.5-5.5	4.5-4.0	<2	100-150	1,708	8.21
Rs-cA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	4.5-5.0	<4.5	<2	50-100	19,087	91.79
รวมทั้งหมด											20,795	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางคา อำเภอรราชาสีน จังหวัดฉะเชิงเทรา

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชาสีน จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลบางคา

- 1.ดินเสื่อมโทรม ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ
- 2.ดินเปรี้ยว ดินกรด
- 3.แล้งซ้ำซาก
- 4.ท่วมซ้ำซาก
- 5.การระบาดของโรค แมลงศัตรูพืช

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลบางคา

- 1.แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2.แก้ไขปัญหาคารขาดแคลนน้ำ
- 3.แก้ปัญหาการระบาดของโรค แมลงศัตรูพืช
- 4.อบรมปู้ยสั่งตัด/ ความรู้ด้านการผลิตพืช
- 5.ลดต้นทุนการผลิต
- 6.เกษตรอัจฉริยะ
- 7.ปูนมาร์ล (อัดเม็ด)
- 8.จัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิตสินค้าเกษตร
- 9.เทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน
- 10.ชุดทดสอบดินภาคสนาม

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 6 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม ดินเปรี้ยว ดินกรด
- 1.2) คุณภาพน้ำต่ำ
- 1.3) น้ำขาดแคลน
- 1.4) การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- 1.5) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 1.6) โรคระบาด แมลงศัตรูพืช

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 6 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) บำบัดน้ำ
- 2.3) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.4) ต้องการที่ดินทำกิน
- 2.5) ต้องป้องกันภัยพิบัติทั้งอุทกภัย ภัยแล้ง
- 2.6) จัดหาพันธุ์พืชที่ต้านทานโรค

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 6 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) คุณภาพน้ำลดลง
- 3.4) ร้อยละ 50 ของเกษตรกรเช่าที่ดิน
- 3.5) หนี้สินจากการลงทุนภาคการเกษตร
- 3.6) ภัยพิบัติ (ภัยแล้ง อุทกภัย) ทวีความรุนแรงมากขึ้นและเกิดบ่อยครั้งขึ้น
- 3.7) พืชหยุดการเติบโต

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 7 ประการ คือ

- 4.1) ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง
- 4.2) คุณภาพน้ำไม่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร
- 4.3) ผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.4) ความขัดแย้งระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้เช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในเรื่องระยะเวลาและค่าเช่า
- 4.5) รายได้ของเกษตรกรลดลง
- 4.6) เกษตรกรได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ

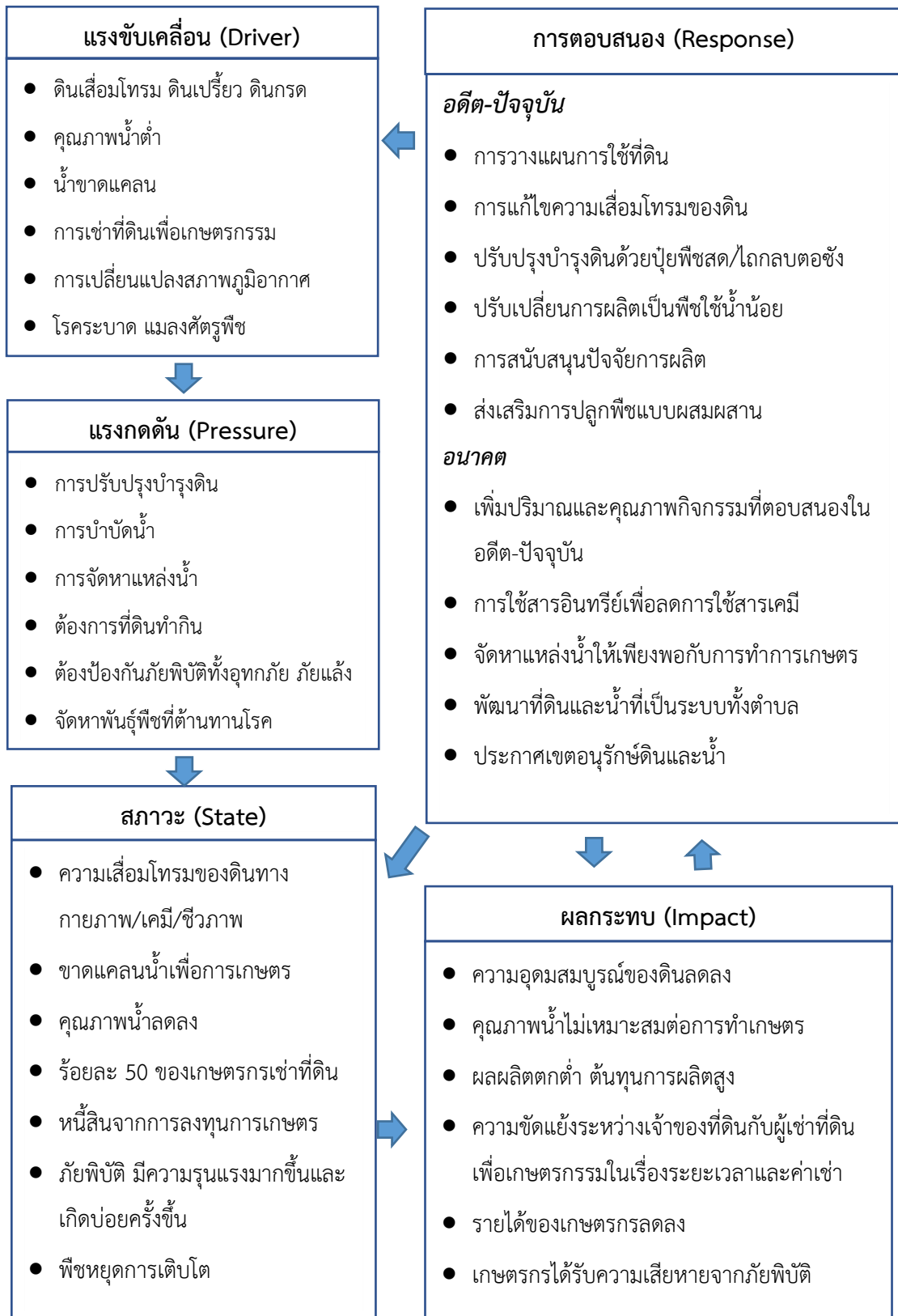
5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) การวางแผนการใช้ที่ดิน
- 5.2) การแก้ไขความเสื่อมโทรมของดิน
- 5.3) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด/ไถกลบตอซัง
- 5.4) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
- 5.5) การสนับสนุนปัจจัยการผลิต
- 5.6) ส่งเสริมการปลูกพืชแบบผสมผสาน

อนาคต

- 5.7) เพิ่มปริมาณและคุณภาพกิจกรรมที่ตอบสนองในอดีต-ปัจจุบัน
- 5.8) การใช้สารอินทรีย์เพื่อลดการใช้สารเคมี
- 5.9) จัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอกับการทำเกษตร
- 5.10) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- 5.11) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้ (รูปที่ 4-2)

- 1) นาข้าว เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม และจะปลูกข้าวนาปรังระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม
- 2) พืชผัก เกษตรกรส่วนมากจะปลูกแตงโมเนื้อ ข้าวโพดอ่อน ข้าวโพดหวาน ดอกขจร ช่า เป็นต้น
- 3) ไม้ผล เกษตรกรส่วนมากจะปลูกมะม่วง มะพร้าว และกล้วยน้ำว้า
- 4) ไม้ยืนต้น เกษตรกรส่วนมากจะปลูกปาล์มน้ำมัน มีรายละเอียดดังรูปที่ 4-2

ชนิดพืช	เดือน	พื้นที่กลุ่ม											
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว													
-ข้าวนาปี						ข้าวนาปี							
-ข้าวนาปรัง		ข้าวนาปรัง											ข้าวนาปรัง
พืชผัก													
-พืชผัก		พืชผัก แตงโมเนื้อ ข้าวโพดฟักอ่อน ข้าวโพดหวาน ดอกขจร ช่า											
ไม้ผล													
-มะม่วง		มะม่วง											
-มะพร้าว		มะพร้าว											
-กล้วยน้ำว้า		กล้วยน้ำว้า											
ไม้ยืนต้น													
-ปาล์มน้ำมัน		ปาล์มน้ำมัน											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มะพร้าว มะม่วง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	มะพร้าว	มะม่วง
Ma-cA	S2zn	N	N
Rs-cA	S3z	N	N

หมายเหตุ : *หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

r = สถานะการหยั่งลึกของราก

z = สารพิษ

x = การมีเกลือมากเกินไป

m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จ ทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านเกษตรกรรม และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยา และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่

ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทราได้กำหนดออกเป็น 4 เขต ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ และเขตอื่นๆ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม (สัญลักษณ์ 2000) เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 18,874 ไร่ หรือร้อยละ 90.78 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรม (ขั้นดี) (สัญลักษณ์ 2100) พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุด ในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 12,612 ไร่ หรือร้อยละ 60.65 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (สัญลักษณ์ 2200) พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) (สัญลักษณ์ 2210) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 147 ไร่ หรือร้อยละ 0.71 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ปาล์มน้ำมัน

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 196 ไร่ หรือร้อยละ 0.94 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ (สัญลักษณ์ 2300) พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรม ที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัดซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้อาณาเขตเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 1,081 ไร่ หรือร้อยละ 5.2 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง มะพร้าว

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 4,349 ไร่ หรือร้อยละ 20.92 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

5) เขตปศุสัตว์ (สัญลักษณ์ 2500) มีเนื้อที่ 467 ไร่ หรือร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรียนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 467 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (สัญลักษณ์ 3000) มีเนื้อที่ 1,331 ไร่ หรือร้อยละ 6.40 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,331 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.40 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ (สัญลักษณ์ 4000) มีเนื้อที่ 444 ไร่ หรือร้อยละ 2.14 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 367 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.77 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วยหนอง เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 77 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ

6.2.4 เขตพื้นที่อื่นๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 144 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

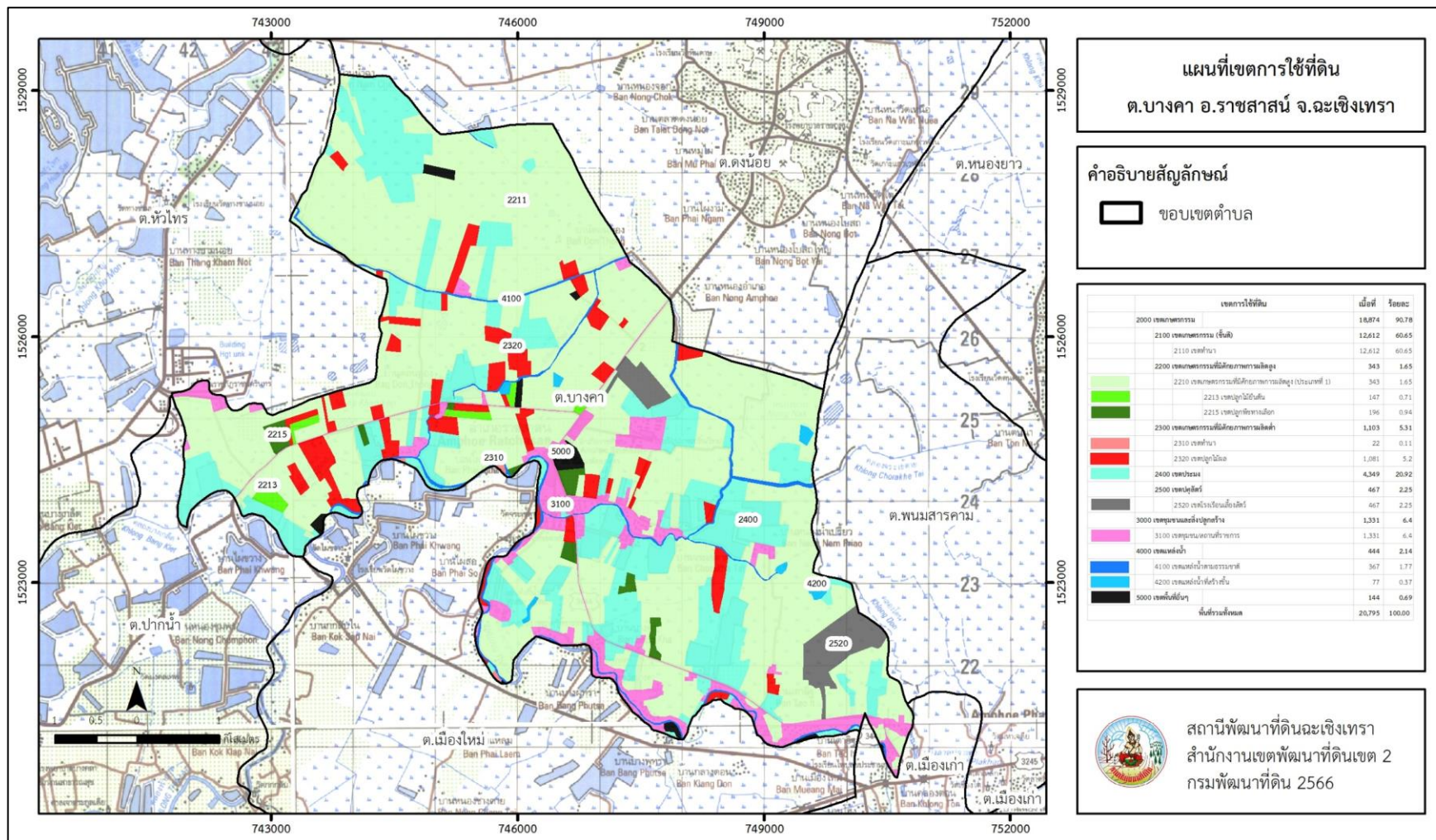
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	ร้อยละ
2000	1.เขตเกษตรกรรม	18,874	90.78
2100	1) เขตเกษตรกรรม (ขั้นดี)	12,612	60.65
2110	1.1 เขตทำนา	12,612	60.65
2200	2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	343	1.65
2210	2.1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1)	343	1.65
2213	(2.1.1) เขตปลูกไม้ยืนต้น	147	0.71
2215	(2.1.2) เขตปลูกพืชทางเลือก	196	0.94
2300	3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	1,103	5.31
2310	3.1 เขตทำนา	22	0.11
2320	3.2 เขตปลูกไม้ผล	1,081	5.2
2400	4) เขตประมง	4,349	20.92
2500	5) เขตปศุสัตว์	467	2.25
2520	5.1 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	467	2.25
3000	2.เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,331	6.4
3100	2.1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,331	6.4
4000	3.เขตแหล่งน้ำ	444	2.14
4100	3.1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	367	1.77
4200	3.2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	77	0.37
5000	4.เขตพื้นที่อื่นๆ	144	0.69
พื้นที่รวมทั้งหมด		20,795	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังจากจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ พ.ศ 2567-2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางคา ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบางคา เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายัง กรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้ และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดิน กำหนด

7.2 กิจกรรมที่ดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการ จัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) การปรับปรุงบำรุงดิน

- การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- การผลิตน้ำหมักชีวภาพ
- การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- การผลิต-จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (รณรงค์งดเผาฟาง และตอซังพืช)
- การจัดหาปุ๋ยมาร์ล
- การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเปรี้ยว (ปุ๋ยมาร์ล)

- การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินกรด (ปุ๋ยอินทรีย์)
- การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย

2) การบริหารจัดการน้ำ

- การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

3) พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมที่ดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น เขตปลูกพืชทางเลือก

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางคา เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ.2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับ แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ

เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลบางคา สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทราได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลบางคาในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน 2) การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่แล้งซ้ำซากและน้ำท่วมซ้ำซาก 3) การระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมและปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของที่ดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลงมีการใช้ประโยชน์ติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นทึบน้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีวัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีวัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนน้านั้น นอกจากผลของการทับถมตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น การทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดินคงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่าง ๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 4 ประการ คือ **(1) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร (2) การขุดเจาะน้ำบาดาล (3) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ (4) ป้องกันน้ำท่วม**

ในกรณีของปัญหาในการระบาดของโรคแมลงศัตรูพืช ที่ส่งผลกระทบต่อพืช ทำให้ผลผลิตตกต่ำและต้นทุนในการผลิตสูงขึ้น ปัญหาของโรคพืชนั้นอาจเกิดมาจากหลายสาเหตุทั้งจากสภาพแวดล้อมและดิน เช่น ช่วงเวลาและสภาพอากาศที่เหมาะสมทำให้เกิดการระบาดของโรค และจะมีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วทำให้เกิดความเสียหายกับพืชผลทางการเกษตร จำเป็นต้องมีการวางแผนในการป้องกันและกำจัดของโรคแมลงศัตรูพืชเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตทำนา มีเนื้อที่ 12,634 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	15,000
	1.2 การผลิตน้ำหมักชีวภาพ	65,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	3,000
	1.4 การผลิต-จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	29,750
	1.5 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (รณรงค์งดเผาฟางและตอซังพืช)	35,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยมาร์ล	240,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเปรี้ยว (ปุ๋ยมาร์ล)	3,000
	2.การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	200,000
3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน		
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	21,900
2.เขตปลูกไม้ผล มีเนื้อที่ 1,081 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	1,500
	1.2 การผลิตน้ำหมักชีวภาพ	6,500
	1.3 การจัดหาโดโลไมท์	85,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินกรด (โดโลไมท์)	1,500
1.5 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	34,000	

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	1.6 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย 2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	2,000 14,600
3.เขตปลูกไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 147 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิตน้ำหมักชีวภาพ 1.3 การจัดหาโดโลไมท์ 1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินกรด (โดโลไมท์)	 300 1,300 17,000 300
4.เขตปลูกพืชทางเลือก มีเนื้อที่ 196 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2 การผลิตน้ำหมักชีวภาพ 1.3 การจัดหาโดโลไมท์ 1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินกรด (โดโลไมท์)	 300 1,300 17,000 300
5.เขตประมง มีเนื้อที่ 4,349 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย 2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	 2,000 36,500

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	528,450
	2. การบริหารจัดการน้ำ	200,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	73,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	801,450

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
<p>1. เขตเกษตรกรรม</p> <p>1) เขตทำนา มีเนื้อที่ 12,634 ไร่</p> <p>2) เขตปลูกไม้ผล มีเนื้อที่ 1,081 ไร่</p> <p>3) เขตปลูกไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 147 ไร่</p> <p>4) เขตปลูกพืชทางเลือก มีเนื้อที่ 196 ไร่</p>	<p>การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต</p> <p>1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด)</p> <p>2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด)</p> <p>3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด)</p> <p>4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด)</p> <p>5) โครงการการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (ศูนย์วิจัยพืชไร่จังหวัด)</p> <p>6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)</p> <p>7) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)</p> <p>8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)</p> <p>9) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)</p> <p>10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)</p> <p>11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)</p> <p>12) โครงการเลี้ยงสุกรเพื่อเป็นอาชีพเสริม (อบต.บางคา)</p> <p>13) โครงการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (อบต.บางคา)</p> <p>14) โครงการพัฒนาการผลิตพืชปลอดภัยโดยระบบโรงเรือน (อบต.บางคา)</p> <p>15) โครงการผลิตปุ๋ยหมักจากเปลือกข้าวโพด (อบต.บางคา)</p> <p>การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต</p> <p>1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)</p> <p>2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)</p> <p>3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด)</p>

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
5.เขตประมง มีเนื้อที่ 4,349 ไร่	<ol style="list-style-type: none"> 4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด) 11) โครงการศักยภาพการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด) 12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด) 13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด) 16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี 17) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (อบต.บางคา) 1) โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มการผลิตด้านการเกษตร (กรมประมง) 2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (กรมประมง) 3) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหารด้านปศุสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 4) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรทดแทนแรงงานเกษตรกร (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 6) โครงการออกแบบการปรับเปลี่ยนการใช้น้ำเพื่อการเกษตรตามนโยบาย (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	<ul style="list-style-type: none"> 7) โครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่รับน้ำ (กรมชลประทาน) 8) โครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (อบต.บางคา) 9) โครงการเลี้ยงปลาในสระน้ำขนาดเล็ก (อบต.บางคา) 10) โครงการฝายเก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร (อบต.บางคา) 11) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (อบต.บางคา)
2. เขตแหล่งน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> 1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน) 2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน) 3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน) 4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน) 5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน) 6) โครงการจัดรูปที่ดินและจัดระบบน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางคา อำเภอรราชาสีน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบางคา อำเภอรราชาสีน จังหวัดฉะเชิงเทรา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตทำนา / เขตปลูกไม้ผล / เขตปลูกไม้ยืนต้น /เขตปลูกพืชทางเลือก	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ไร่	1,140	1,140	1,140	1,140	1,140	5,700	17,100	17,100	17,100	17,100	17,100	85,500	พด.
เขตทำนา / เขตปลูกไม้ผล / เขตปลูกไม้ยืนต้น /เขตปลูกพืชทางเลือก	1.2 การผลิตน้ำหมักชีวภาพ	ลิตร	5,700	5,700	5,700	5,700	5,700	28,500	74,100	74,100	74,100	74,100	74,100	370,000	พด.
เขตทำนา	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตทำนา	1.4 การผลิต-จัดหา เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	ตัน	1	1	1	1	1	5	29,750	29,750	29,750	29,750	29,750	148,750	พด.
เขตทำนา	1.5 ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (รณรงค์งดเผาฟางและตอซังพืช)	ไร่	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
เขตทำนา	1.6 การจัดหาปุ๋นมาร์ล	ตัน	200	200	200	200	200	1,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
เขตทำนา	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเปรี้ยว (ปุ๋นมาร์ล)	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล / เขตปลูกไม้ยืนต้น /เขตปลูกพืชทางเลือก	1.8 การจัดหาปุ๋นโดโลไมท์	ตัน	70	70	70	70	70	350	119,000	119,000	119,000	119,000	119,000	595,000	พด.
เขตปลูกไม้ผล / เขตปลูกไม้ยืนต้น /เขตปลูกพืชทางเลือก	1.9 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินกรด (ปุ๋นโดโลไมท์)	ไร่	140	140	140	140	140	700	2,100	2,100	2,100	2,100	2,100	10,500	พด.
เขตปลูกไม้ผล	1.10 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	3,400	3,400	3,400	3,400	3,400	17,000	พด.
เขตไม้ผล / เขตประมง	1.11 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	ไร่	50	50	50	50	50	250	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	10,000	พด.

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตทำนา	2.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร	ไร่	50	50	50	50	50	250	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตทำนา / เขตประมง	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	73,000	73,000	73,000	73,000	73,000	365,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- . 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565)**. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/#/statyearTableTemplate/Area/statpop>, 1 พฤษภาคม 2566.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบลปี 2565**. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2536-2565 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางคา. 2566. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 – 2570) ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบางคา (ไฟล์ข้อมูล)**.

ที่ปรึกษา

นายเอนก	ดีพรมงคล	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 2
นายสาคร	เหมือนตา	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา
นายนิพนธ์	พัฒนวงศ์สุนทร	ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน

คณะผู้จัดทำ

นายองอาจ	นักพ่อน	เจ้าพนักงานการเกษตรอาวุโส
นางสาวมะลิ	มนทบ	เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน
นางสาวสายรุ้ง	สอนบุญชู	นักวิชาการเกษตร
นายวุฒิชัย	บุตรศรีน้อย	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๒
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์